

Dinde Türkçülük

Dinde Türkçülük
(Ziya Gökalp - Türkçülüğün Esasları)

Türkçülük, din kitaplarının ve hutbelerle vaazların Türkçe olması demektir. Bir millet, din kitaplarını okuyup anlayamazsa, doğrudan dinin gerçek niteliğini öğrenemez. Hatiplerin vaizlerin ne söylediklerini anlamadığından ibadetlerden de hiçbir zevk alamaz. Ymam Azam hazretleri, hatta, namazdaki surelerin bile milli dilde okunmasının dince sakıncalı olmadığını söylemişlerdir. Çünkü ibadette alınacak dini heyecan ancak okunan duaların tamamen anlaşılmasına bağlıdır. Halkımızın dini hayatını araştırarak olursak törenler arasında en fazla heyecan duyanlar, namazlardan sonra ana diliyle yapılan içten yakarıplardır. Müslümanların camideki çığkarken, büyük bir heyecan ve iç huzuruyla çığkmaları, işte her feridin kendi vicdanı içinde yaptığı bu sözlü yakarıpların sonucudur.

Türklerin namazdan aldıkları yüksek zevkin bir bölümü de yine ana dille söylenen ve mırıldanılan ilahilerdir. Özellikle teravi namazları canlandıran etken birer müzikle birleştiğinde, Türkçe ilahilerdir. Ramazanda ve diğer zamanlarda Türkçe söylenen vaazlar da halkın dini duygular ve heyecanları uyandırmalarıdır.

Türklerin en çok heyecan aldıkları ve zevk duydukları bir dini tören daha vardır ki, o da Mevlit-i Perif okunmasından ibarettir. Bu tören müziği ve canlı olayları bir araya getiren bu tören dine sonradan eklenen bir biçimde ortaya çıkmakla beraber en canlı dini törenler sırasına geçmiştir.

Tekkelerde Türkçe yapılan zikirler sırasında okunan Türkçe ilahilerle nefesler de büyük bir heyecan kaynağıdır.

Şimdi bu örneklerden anlaşılıyor ki, bugün Türklerin ara-sıra dini bir hayat yaşamasını sağlayan etkenler dini ibadetlerin arasında eskiden beri Türk diliyle yapılmasına izin verilen törenlerin var olmasıdır. O halde, dini hayatımıza daha büyük bir heyecan ve huzuru vermek için gerek tilavetler1 dâvâlarında kalmak üzere Kur'an-ı Kerim'in ve gerek ibadet ve törenlerden sonra okunan bütün dualarla yakarıpların ve hutbelerin Türkçe okunması.